

Зосім Ольга Леонідівна

доктор мистецтвознавства, професор,

професор кафедри музичного мистецтва,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

м. Київ, Україна

olgazosim70@gmail.com

МУЗИЧНА ЖУРНАЛІСТИКА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Музична журналістика у добу соціальних мереж зазнала суттєвих трансформацій, адже традиційні ЗМІ, які зазвичай були носіями музично-критичної думки, сьогодні перемістилися зі шпальт газет до віртуального простору, а класичні музичні радіопрограми й телепередачі усе частіше замінюються аудіо- та відеоконтентом на платформі YouTube. Також нерідко музична журналістика поступаються місцем блогерству, витискуючи з медіапростору експертну думку фахівців-критиків. На перший погляд здається, що невдовзі традиційна музична журналістика та музична критика як її відгалуження можуть зникнути, однак практика показує, що в українському суспільстві є потреба у фаховій музичній журналістиці та ЗМІ, де б висвітлювалися основні музичні події, що відбуваються в країні.

Варто пам'ятати, що в Україні відчувається дисбаланс між музикою академічної і неакадемічної традиції: у ЗМІ, так і серед музичних блогерів спостерігається серйозний перекис у бік неакадемічної музики розважально-рекреативного напрямку. Академічне музичне мистецтво, а також музичний театр (опера, балет) для пересічного слухача/глядача є нішевим продуктом, що не призначений для широкої аудиторії. Також кричущим є той факт, що в Україні відсутнє спеціалізоване музично-критичне видання, в якому б фахові музичні журналісти та критики висвітлювали головні події музичного життя

країни. Наразі такого роду матеріали, а саме огляди й рецензії на фестивалі академічної музики, філармонічні концерти можна прочитати у непрофільних (не мистецьких) ЗМІ, наприклад, в газеті «День». На жаль, часопис «Музика», заснований Музичним товариством імені Миколи Леонтовича в 1923 році, тобто має більш ніж столітню історію (нагадаємо, що журнал, який у 1920–1930-ті роки виходив під різними назвами («Музика масам», «Музика мас», «Радянська музика»), припинив вихід у 1941 році і відновив свою діяльність у 1970 році), сьогодні не функціонує як ЗМІ профільного спрямування, а, отже, не впливає на культурно-мистецьке життя України. Такий стан речей пов'язаний з тим, що до 2018 року видавцем «Музики» виступало Державне підприємство «Національне газетно-журнальне видавництво», з 2019 року унаслідок роздержавлення ЗМІ ця функція перейшла до ТОВ «Видавничий дім “Українська культура”», після чого суспільна функція «Музики» поступово знижувалася і нині дорівнює нулю.

Частково функцію «Музики» як видання, де зосереджено інформацію про академічну музику в Україні, виконують мережеві портали «Music-review Ukraine» [2] та «Музика. Всеукраїнський інтернет-журнал» [1]. Обидва є подібними за структурою і містять не лише традиційні для ЗМІ матеріали інформаційного (анонси, репортажі, інтерв'ю) та аналітичного (критичні статті, рецензії) змісту, а й відомості про виконавців та музичні колективи, композиторів і музикознавців, музичну інфраструктуру та освітні заклади, що робить їх своєрідними компендіумами академічного музичного життя України. Видання «Music-review Ukraine» та «Музика. Всеукраїнський інтернет-журнал» мають авторський контент, однак інформаційна складова часто обмежується прес-релізами. Оскільки обидва портали не є класичними часописами, вони не можуть повністю їх замінити.

Говорячи про музичні ЗМІ, не можна обійти увагою інтернет-видання «The Claquers» [4]. Портал є мережевим ЗМІ, яке засноване новою генерацією

музичних критиків, що позиціонують себе як «групу музичних журналістів, яка провокує критичний погляд на класичну музику в Україні й не лише». «The Claquers» містить як статті інформаційного, так і аналітичного характеру, а також публікації, які знаходяться на межі музичної критики і класичного музикознавства. Серед позитивних рис порталу – швидкість реагування на музичні події, звертання до системно невирішуваних проблем у царині академічної музики, до незручних тем, як-от музично-театрального життя, яке, на думку авторів ЗМІ, потребує радикальної трансформації. Серед найновіших публікацій на цю тему відзначимо статтю Л. Сіренко «Пафос і біль української опери» [3], що викликала у соцмережах бурхливе обговорення, засвідчивши гостроту проблеми, до якої звернулася дописувачка «The Claquers». З іншого боку, провокативність (нагадаємо, що портал «провокує критичний погляд ...») як редакторська позиція порушує баланс класичного ЗМІ, де авторська думка має бути більш виваженою. Концентрація в редакції та серед дописувачів видання творчої молоді з типовим для молоді генерації максималізмом певною мірою суперечить принципу об'єктивності класичного ЗМІ, в якому має бути певний світоглядний баланс, репрезентований авторами з різним життєвим досвідом, оскільки гостра критика та полеміка не завжди можуть дати конструктивні результати в довгостроковій перспективі. Проте варто наголосити, що портал «The Claquers» є значимим для українського культурного простору, однак він не може замінити традиційний академічний музичний часопис суспільно-спрямування, який має стати флагманом формування сучасного культурного простору України, де було б поєднано гостру полеміку з об'єктивністю оцінок.

Список використаних джерел

1. Музика. Всеукраїнський інтернет-журнал. URL: <https://mus.art.co.ua/> (дата звернення: 21.04.2025).

2. Портал академічної музики «Music-review Ukraine». URL: <http://www.m-r.co.ua/mr/mr.nsf> (дата звернення: 21.04.2025).

3. Сіренко Л. Пафос і біль української опери. The Claquers. 13.03.2025. URL: <https://theclaquers.com/posts/14779> (дата звернення: 21.04.2025).

4. The Claquers. URL: <https://theclaquers.com/> (дата звернення: 21.04.2025).

Коробко Маргарита Ігорівна

к.ф.н., асистент кафедри етики, естетики та культурології
філософського факультету

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

m.i.korobko@knu.ua

ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДІА ЯК КУЛЬТУРНІ ІНСТИТУТИ

Медіа – вельми складне та багатогранне явище, але в нашій роботі ми хочемо довести той факт, що організації медіа є не просто соціальним інститутом, але і культурним.

За австралійський філософом Сеймусом Міллером, медіа – це система організацій, які конституюють інститут публічної комунікації. Також С. Міллер стверджує, що організації медіа є соціальним інститутом виходячи з визначення Джонатана Тернера, що соціальний інститут – це «комплекс позицій, ролей, норм і цінностей, втілений у певних типах соціальних структурах і організуючий відносно стабільні моделі людської діяльності у зв'язку з фундаментальними проблемами створення життєздатних суспільних структур у даному середовищі» [3, 6].

На фундаментальному рівні різні типи інститутів розрізняються за загальними видами спільної дії та діяльності, які головним чином їх становлять